Kniha: Povídky malostranské (J. Neruda)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): Nicole

Jan Neruda

Kontext autorova života: Neruda byl český básník, novinář a člen skupiny Májovců. Pocházel z Malé Strany z domu U Dvou slunců, kde prožil celý život. Začínal psát v Národních listech, psal i do časopisů Obrazy domova a Čas. Jeho platonická láska byla Karolína Světlá.

Kontext autorovy tvorby: Polovina 19. století, psal básně a povídky. Povídky malostranské ale řadíme do prózy, je zde kritický realismus.

Kontext autorovy osobnosti: Rád sbíral staré pečetě a mince.

Další díla:

- Hřbitovní kvítí,
- Písně kosmické,
- Balady a romance.

Literárně-historický kontext

Historický kontext:

- Druhá polovina 19. století, období realismu.

Kontext literárního a uměleckého vývoje:

- Realismus označuje různé směry, názory, postoje. Vznikl v 19. století, zobrazuje člověk a společnosti, osobnost umělce ustupuje do pozadí.

Další autoři:

- Karel Havlíček Borovský,
- Božena Němcová,
- Alois Jirásek.

Rozbor díla: Povídky malostranské

- **Literární druh:** Epika
- **Žánr:** Povídka
- **Forma:** Próza
- **Období:** Realismus

Téma díla: Kniha obsahuje 13 povídek, které Neruda sepsal ze svých vzpomínek na dětství a pubertu na Malé Straně.

- Týden v tichém domě
- Pan Ryšánek a pan Schlegl
- Přivedla žebráka na mizinu
- O měkkém srdci paní Rusky
- Večerní šplechty
- Doktor Kazisvět
- Hastrman
- Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku
- U Tří lilií
- Svatováclavská mše
- Jak to přišlo, že dne 20. srpna roku 1849, o půl jedné s poledne, Rakousko nebylo

rozbořeno
- Psáno o letošních Dušičkách
- Figurky

Kompozice:

- Chronologická

Role vypravěče:

- Sám autor – er-forma

Jazyk díla:

- Prostý, spisovný, obsahuje německá a latinská slova, krátké věty, přímé řeči.

Základní dějová linie: Každá povídka má jiný děj, postavy a námět.

- **Týden v tichém domě** – V povídce autor píše o osudech lidí, kteří žijí v jednom malostranském domě. Jedná se zde o svatby, zásnuby a pohřeb.
    - Postavy
        - Manželé Bavorovi se synem Václavem
        - Márinka – dcera hospodské
        - Slečna Josefínka
        - Paní a pan domácí s dcerami Matyldou a Valentinou
        - Nemocná slečna Žanýnka
        - Pan Loukota
        - Strojmistr Bavorák
        - Paní Lakmusová s dcerou Klárkou

- **Pan Ryšánek a pan Schlegl** – V hospodě se pravidelně 11 let schází dva muži, ale nikdy na sebe nepromluví. Oba se zamilují do stejné ženy, která bude ve vztahu nejdříve s jedním a poté i s druhým. Pana Schlegla si vezme a porodí mu dceru. Po nějaké době se oba pánové znovu sejdou a kvůli zapomenutému tabáku se začnou bavit.
    - Postavy
        - Pan Ryšánek
        - Pan Schlegl
        - Paní Schleglová

- **Přivedla žebráka na mizinu** – V povídce autor popisuje, jak pomluvy můžou člověku zkazit život.
    - Postavy
        - Žebrák Vojtíšek
        - Žebračka

- **O měkkém srdci paní Rusky** – Paní Rusce zemřel manžel. Po jeho smrti byla její zábava chodit i cizím lidem na pohřby. Lidem se to nelíbilo a policie jí to zakázala. Aby zákaz obešla, přestěhovala se na místo, kudy pohřeb procházel.
    - Postavy
        - Paní Ruska

- **Večerní šplechty** – Vzpomínka autora na jeho vysokoškolská léta, kdy se s přáteli scházel na střeše, kde kouřili a probírali různá témata.
    - Postavy
        - Hovor a jeho přátelé

- **Doktor Kazisvět** – Doktor Heribert (přezdívka Kazisvět) neměl praxi lékaře a lidé k němu nechodili. Jednou potkal pohřební průvod, kde vypadla rakev a on zjistil, že nebožtík není mrtvý. Ten se za pár týdnů vyléčil, ale jeho rodina z toho neměla radost, protože nedědili velký majetek.
    - Postavy
        - Dr. Heribert
        - Pan Schepeler („nebožtík“)

- **Hastrman** – Pan Rybář chodí oblečený jako hastrman, proto se mu tak i říká. Doma našel kameny, se kterými šel za profesorem matematiky a přírodopisu, aby zjistil, zda jsou to drahokamy. Profesor mu sdělil, že kameny nemají žádnou cenu. Rybář je doma začal vyhazovat z okna, ale jeho příbuzný (u kterého bydlel) ho přesvědčil, aby kameny nevyhodil, když tu hodnotu pro něj mají.

    - Postavy
        - Pan Rybář (Hastrman) a jeho příbuzní
        - Profesor přírodopisu a matematiky

- **Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku** – Pan Vorel se přestěhoval na Malou Stranu a otevřel si tam krupařský krám. Ten mu zkrachoval, protože měl mouku načichlou kouřem od pěnovky a nikdo mu tam nechodil. V den stěhování ho v obchodě našla oběšeného policie.
    - Postavy
        - Pan Vorel
        - Slečna Poldýnka

- **U Tří lilií** – Neruda popisuje další příběh ze svého života. Když se v hospodě tancovalo, uviděl jednu dívku, která se mu zalíbila a jí se líbil také. Celý večer na ni hleděl. Nakonec za bouřky spolu odešli a tělesně se sblížili.
    - Postavy
        - Dívka a její kamarádka
        - Neruda

- **Svatováclavská mše** – Autor se v dětství nechal zavřít v katedrále svatého Víta, protože slyšel legendu, kdy se o půlnoci v katedrále zjevuje svatý Václav. Před půlnocí měl strach a hlad, rozbrečel se a usnul. Ráno ho našla matka s tetou, u které měl spát.
    - Postavy
        - Neruda
        - Matka a teta

- **Jak to přišlo, že dne 20. srpna roku 1849, o půl jedné s poledne, Rakousko nebylo rozbořeno** – Patnáctiletý Neruda se třemi kamarády si vymysleli plán, jak zahájí revoluci a svrhnou Rakousko. Dali si přezdívky – Jan Žižka, Prokop Holý, Prokůpek, Mikuláš z Husi. Z našetřených peněz si koupili bambitku. Předem zaplatili hokynáři Pohorákovi za střelný prach. V den, kdy se měli sejít, zjistili, že hokynáře sebrala policie. Chlapci se zalekli a utekli. Potom se dozvěděli, že Pohorák přišel na trh opilý a usnul pod svým vozem.
    - Postavy
        - Neruda s kamarády
        - Pohorák

- **Psáno o letošních Dušičkách** – Příběh je o osamělé slečně Máry, o kterou se ucházeli dva muži najednou. Byli to kamarádi a proto se jí oba vzdali. Za dva roky zemřel pan

Rechner a o čtyři měsíce později pan Cibulka. Každý rok na Dušičky slečna Máry nosila k jejich hrobům věnce.

- Postavy
  - Slečna Máry
  - Pan Rechner a pan Cibulka

- **Figurky** – V této povídce autor píše o životě mladého muže. Pan Krumlovský se připravuje na advokátní zkoušky a hledá podnájem. Seznámí se o obyvateli domu a zalíbí se mu slečna Otýlie, které svoje pocity nikdy neřekne. Kvůli ní nemá klid na učení. Chce se z malostranského domu odstěhovat. Paní bytná s Krumlovským chce vztah, ten ale nemá zájem. Místo toho si bytná najde nadporučíka Rybáckého, který Krumlovského vyzve na souboj. Krumlovský vyhraje, odstěhuje se a udělá zkoušky.
  - Postavy
    - Advokát Krumlovský
    - Slečna Otýlie
    - Paní bytná
    - Nadporučík Rybácký

Ohlas díla:

- Povídky malostranské jejich znalost patří k základnímu vzdělání. Kritici si cenili více Nerudových básní.

Zajímavosti:

- Neruda sbíral staré pečetě a mince, navštěvoval pražské aukce. Později svou sbírku věnoval Muzeu Matice opavské. Povídky malostranské byly zfilmovány jako třídílní tv seriál (režisér Pavel Háša).